

Ocak 2025
SAYI-13

Örgütlenme Bülteni

Efendiler ve ey millet,
iyi biliniz ki,
Türkiye Cumhuriyeti
şeyhler, dervişler,
müritler, meczuplar
memleketi olamaz.

En doğru,
en hakiki tarikat,
medeniyet tarikatıdır
Medeniyetin
emir ve talep ettiğini yapmak
insan olmak için yeterlidir.
Biz dünya medeniyeti
ailesi içinde bulunuyoruz.

Mustafa Kemal ATATÜRK

Eğitim iş

@egitimis

www.egitimis.org.tr

1. 2025 yılı için yapılan maaş zammı ve vergi dilimlerinin durumu ne oldu?

2025 yılı için çalışanların maaş ve ücretlerine yapılan zam oranları son altı ay için düşük açıklanan enflasyon oranlarına bağlı olarak düşük düzeyde kalmıştır. Asgari ücret yılda bir kere zam yapılmasına rağmen ve 12 ay 17.002 TL ile hayatta kalmaya çalışan işçiler için 2025 yılında sadece %30 artırılmış, 22.104 TL olmuştur. Memur ve memur emeklisinin maaşı ise açıklanan yıl sonu enflasyon ile birlikte hesaplanan altı aylık enflasyon (%15,75) sonucu alınan enflasyon farkına eklenen %6 zam oranı ile **%11,54** olarak belirlenmiştir.

	2024 (son altı ay) tutarı	2025 yılı (ilk altı ay) zam oranı	2025 yılı (ilk altı ay) tutarı
Öğretmen maaşı	40.000 TL	%11,54	44.616 TL
Ek ders ücreti	125 TL	%11,54	139 TL

En düşük öğretmen maaşı 40.000 TL ise 4.616 TL artış ile 2025 yılının ilk altı ayı için maaşı **44.616 TL**'ye çıkacaktır. Ek ders ücretleri ise 125 TL iken 14 TL artış ile **139 TL**'ye çıkacaktır. Buna göre ek ders ücretinin en düşük öğretmen maaşına oranı **%0,31** olarak belirlenmiş olacaktır.

Gelir Dilimi	Vergi Oranı
158.000 TL'ye kadar	Yüzde 15
330.000 TL'nin 158.000 TL'si için 23.700 TL ₂ fazlası	Yüzde 20
1.200.000 TL'nin 330.000 TL'si için 58.100 TL, fazlası	Yüzde 27
4.300.000 TL'nin 1.200.000 TL'si için 293.000 TL ₂ fazlası	Yüzde 35
4.300.000 TL'den fazlasının 4.300.000 TL'si için 1.378.000 TL, fazlası	Yüzde 40

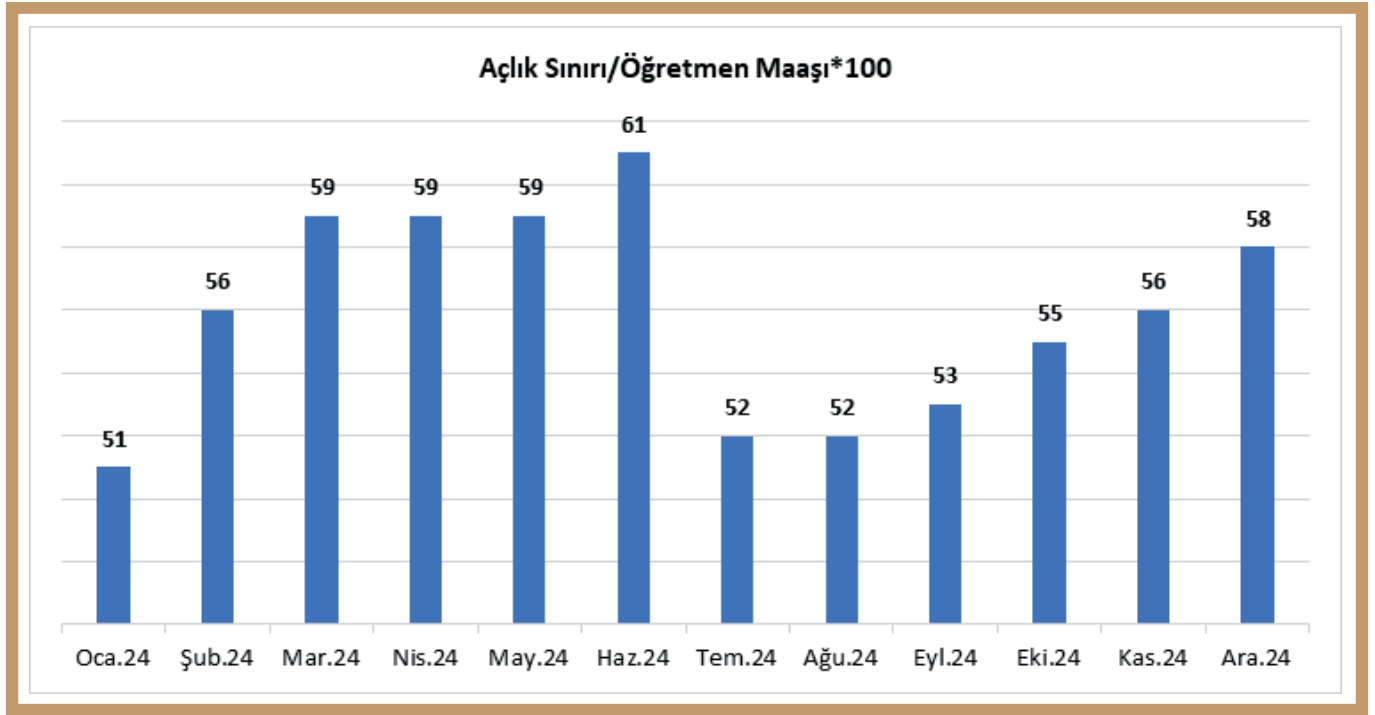
Güncellenen vergi dilimlerine bakıldığında ise göreve yeni başlayan bir öğretmenin dördüncü ayda **%20 vergi dilimi**ne gireceği görülmektedir.

Oldukça düşük oranda kalan maaş artışının en düşük öğretmen maaşı ile geçinmeye çalışan öğretmenlerin sadece üç ay sonra %20 vergi dilimine girecek olması zaten düşük olan gelirin kullanılabilir kısmının kısa zamanda azalacağını göstermektedir.

Hem düşük oranda belirlenen zam oranı hem de belirlenen gelir diliminin düşük olması öğretmenlerin yine zor bir süreçle karşı karşıya kalacağını ve ekonomik kaygılarının 2025 yılında da devam edeceğini ortaya koymaktadır.

2. 2024 yılı boyunca göreve yeni başlamış bir öğretmen maaşının ne kadarı açlık sınırını karşılamak için kullanılmıştır?

Birleşik Kamu-İş tarafından açıklanan açlık sınırı için dört kişilik bir ailenin günlük alması gereken kalori ihtiyacının dikkate alınmasıyla hesaplama yapılmakta, yoksulluk sınırı için ise yine dört kişilik bir ailenin günlük ihtiyacı olan kaloriye ek olarak barınma, giyinme, sağlık gibi otonom ihtiyaçları da ekle-

Kaynak: Birleşik Kamu-İş kaynaklarından edinilen veriler ile hesaplanmıştır.

2024 yılının ocak ayında en düşük öğretmen maaşına sahip bir öğretmenin dört kişilik ailesinin beslenme ihtiyacını karşılayabilmesi maaşının yarısından fazlasının harcanmasını gerektirirken haziran ayına kadar geçen sürede bu pay artmaya devam etmiş ve %61'e ulaşmıştır. Yani haziran ayında maaşın artık %61'i sadece beslenme ihtiyacının karşılanmasına ayrılmak zorundadır. Temmuz ayında yapılan %19,31 oranındaki maaş artışı ile süreç kendini tekrar etmiş %52'ye gerileyen beslenme masrafı payı Aralık ayında %58'e dayanmıştır.

Maaşının yarısından fazlasını yıl boyunca sadece beslenme için harcamak durumunda olan öğretmenin kira, faturalar, ulaşım, eğitim gibi ihtiyaçları da eklendiğinde maaşının yetersiz kaldığını ya da ancak denk getirebildiğini söylemek mümkündür. Maaşın zorla denk gelmesi halinde öğretmenlere sosyal bir aktivite şansı tanımayan süreç, maaşın yetmemesi halinde yoksulluğun derinleştiğini kanıtlamaktadır.

3. Öğretmenlik kariyer basamakları ile ilgili düzenlemenin içeriği nedir?

Aday Öğretmenlik ve Öğretmenlik Mesleği Kariyer Basamakları Yönetmeliği yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Eğitim-İş olarak, uzun süredir itiraz ettiğimiz Öğretmenlik Mesleği Kanunu'nun sorunlu yapısı, bu yönetmelikle birlikte daha somut bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Eğitim-İş olarak unvan ayrıştırması olmaksızın eğitim emekçilerinin kıdem yılı esas alınarak ücretlerinin belirlenmesi doğrultusundaki mücadelemizi sürdüreceğiz.

Yönetmeliğin Getirdiği Sorunlar

Unvan Ayrıştırması ve Emeğin Görmezden Gelinmesi

Öğretmenlik mesleği, toplumun en önemli yapı taşlarından biridir ve tek bir bütünlük içinde değerlendirilmelidir. Ancak bu yönetmelikle birlikte öğretmenler, "Öğretmen, Uzman Öğretmen ve Başöğretmen" olarak ayrıştırılmaktadır. Bu unvanlar, öğretmenlerin arasında gereksiz bir rekabet ortamı yaratırken, öğretmenlerin mesleki onuruna zarar vermektedir.

Hizmet Süresi ve Şartlar Konusundaki Adaletsizlikler

Uzman öğretmenlik ve başöğretmenlik ödemelerinin emekliliğe yansımayaacak olması, ekonomik koşulları sadece geçici olarak iyileştirmekte, emekliler yine açlığa mahkum edilmektedir.

Disiplin Cezası Kriteriyle Getirilen Baskı

Kademe ilerleme cezası olmaması şartı, öğretmenlerin üzerindeki disiplin baskısını artırmaktadır. Öğretmenlerin mesleklerini özgürce yapmaları gereken bir ortamda, bu gibi uygulamalar mesleki özerkliği zedelemektedir.

Ayrıca disiplin cezası alan öğretmenlerin, cezası silindikten sonra başvuru yapabilmesi, süreci daha da karmaşık hale getirmektedir.

Sözleşmeli ve Ücretli Öğretmenlerin Durumu

Sözleşmeli öğretmenlerin ve ücretli öğretmenlerin hizmet sürelerinin hesaba katılması olumlu gibi görünse de, özellikle ücretli öğretmenlerin hak kayıpları bu yönetmelikle daha da belirginleşmiştir. Örneğin, ücretli öğretmenlikte yalnızca prim yatırılan günlerin sayılması, bu öğretmenlerin emeğinin büyük bir kısmını görmezden gelmektedir.

Haklar ve Tazminatlar Konusunda Eşitsizlik

Uzman ve başöğretmenlere ek tazminat ve derece verilmesi, kıdem esasına dayalı olmayan bir yaklaşımla yalnızca unvan sahiplerine ayrıcalık tanımaktadır. Bu durum, diğer öğretmenlerin mağduriyetini artırmaktadır.

Tüm öğretmenlerin kıdem yılına göre eşit haklar alması gerektiğini savunuyoruz. Unvanlara bağlı bir mali hak düzenlemesi, öğretmenlerin emeği ve eşitlik ilkesiyle bağdaşmamaktadır.

Eğitim-İş olarak bu yönetmeliğin pek çok açıdan revize edilmesi gerektiğini savunuyoruz:

Tüm Öğretmenlere Mali Haklar Tanınmalı: Uzman veya başöğretmen unvanına bakılmaksızın, tüm öğretmenler için eşit mali haklar ve tazminatlar sağlanmalıdır.

Sözleşmeli ve Ücretli Öğretmenlerin Hakları Güvence Altına Alınmalı: Prim gün sayısına dayalı hesaplamalar yerine, ücretli öğretmenlerin çalıştığı tüm sürelerin dikkate alınması sağlanmalıdır.

Yeni yönetmelikte öğretmenlerin özlük haklarına dair sorunlar, mali haklara dair eşitsizlikler ve süreçteki belirsizlikler derhal giderilmelidir. Aralık ayı bitmeden sertifikalar düzenlenmeli ve 15 Ocak 2025'e kadar kılavuz yayımlanarak öğretmenlerin tüm hakları teslim edilmelidir.

Eğitim-İş olarak, öğretmenlerin haklarını savunmaya ve meslektaşlarımızın mağduriyetini gidermek için mücadele etmeye devam edeceğiz. Öğretmenlik mesleğinin itibarını ve değerini yükseltmek için, ayrımcılığın değil eşitliğin esas alınması için her şartta ve her koşulda, öğretmenlerimizin yanında olmaya devam edeceğiz.

4. Köy okullarının büyük oranda kapatılması ile artan taşımali eğitim sistemi sonucunda yaşanan servis kazalarının 2024-2025 eğitim öğretim döneminin ilk yarısındaki düzeyi nedir?

1990-1991 eğitim öğretim yılı itibariyle Milli Eğitim Bakanlığı'nın fiilen uygulamaya başladığı taşımali eğitim sistemi köy okullarının kapatılması ile zaman içinde artış göstermiştir.

1990'ların başında geçilen taşımali eğitim uygulamasının zaman içinde artış göstermesinin birçok nedeni bulunmaktadır. Ancak kuşkusuz ki en önemli neden ekonomik şartlardır. 1980 yılıyla birlikte başlayan yapısal dönüşüm süreci tarıma verilen desteklerin azaltılmasını, sanayiye verilen teşviklerin ise artırılmasını içermektedir. Tarıma verilen desteğin azalması ile birlikte köylerin temel geçim kaynağı olan tarımsal üretim büyük ölçüde azalmıştır. Bu durum köyde yaşayan halkın kente göç etme oranını artırmış ve azalan köy nüfusu köy okullarının kapanmasını beraberinde getirmiştir. Süreç 2000'li yıllarda artarak devam etmiştir.

Köy Okulları Sayıları

Yıllar	Okul Sayısı
2002-2003	32.401
2022-2023	13.969
2023-2024	13.127

Köy okullarının sayısı 2002-2003 döneminde 32.401 olarak belirlenmişken 2023-2024 dönemine kadar geçen süreçte 13.127'ye kadar gerilemiştir. Taşımali eğitimin artması ya da devam etmesi anlamına gelen bu durum ayrıca köylerde yaşayan nüfusun azalması için de bir gerekçedir.

Taşımali Eğitim Sayıları

	Taşınılan Merkez Okul Sayısı	Taşınan toplam öğrenci sayısı
2002-2003	5.424	661.657
2023-2024	12.921	614.680

2002-2003 döneminde 5.424 olan taşınılan merkez okul sayısı 2023-2024 döneminde 12.921'e yükselmiştir. Buna karşın öğrenci sayısı 661.657'den 614.680'e gerilemiştir. Taşınan öğrenci sayısındaki bu gerilemenin nedeni köylerde yaşayan nüfusun azalmış olmasıdır.

Taşımali eğitim ile çocukların her sabah uzun mesafelere katlanması, gittikleri okullarda uyum sorunu yaşamaları, sağlıksız beslenmeleri, trafiğin, taşıma için kullanan araçların niteliksizliği, taşıyıcıların eğitimci olmamaları önemli sorunlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Tüm bunların yanında her yıl yaşanan trafik kazaları ile hayatını kaybeden ya da engelli bir yaşama mahkum olan öğrencilerimizin olduğu da bilinmektedir. Bu duruma yönelik 2023-2024 eğitim öğretim yılı içinde basına yansıyan; Manisa'da okul servisi ile kamyonetin çarpışması sonucu 9 öğrencinin yaralanması, Şirvan'a bağlı Yaylacı köyüne giden okul servisinin kontrolden çıkması sonucu 1 öğrencinin hayatını kaybetmesi 5 öğrencinin yaralanması, Çorum'da öğrenci servisi ile otomobilin çarpışması sonucu 15 öğrencinin yaralanması 25 Aralık 2024 tarihinde Balıkesir'de taşımali eğitim yapan öğrenci servisinin tır ile çarpışması sonucu üç öğrencinin hayatını kaybetmesi, 20'den fazla öğrencinin yaralanması ve daha birçok kaza sorunu açıkça ortaya koymaktadır.

Okul öğrencinin hayatının bir parçasıdır. Ailenin yanında 12 yıl boyunca devam edeceği eğitim imkanlarına kolay ulaşım sağlaması ve okulla bütünleşmesi eğitim niteliği açısından elzemdir.

5. Yükseköğretimde akademik personelin ünvanlarla ilgili yaşamış olduğu sorunlar nelerdir?

Akademisyenler, akademik faaliyetlerini yapabilmeleri için gerekli mali desteği görememenin yanında ders verme, araştırma yapma, idari görevlerde bulunma gibi birçok sorumluluğu aynı anda yerine getirmek bunları yaparken de akademik ortam içindeki kişisel ve siyasi dinamiklerle uğraşmak zorunda bırakılmaktadır.

Doktor Öğretim Üyelerinin Karşılaştığı Sorunlar

Doktor öğretim üyelerinin ders yükü yasal sınırın üstüne çıkmakta, bilim üretmek yerine sınıf doldurmak ve uzmanlık alanları olmayan konularda bile ders vermek zorunda bırakılmaktadırlar.

Önemli bir ders yüküyle karşı karşıya kalan doktor öğretim üyeleri aynı zamanda doçentlik kriterlerini sağlayabilmek için gerekli akademik çalışmaları tamamlamak zorundadır. Bu durum bilim üretmesi gereken akademisyenlerin gereğinden fazla iş yüküne tabi olmasından kaynaklı olarak bilimsel çalışma yapamamasına neden olmaktadır.

Tüm bu iş yükünün yanında sözleşmeli personel statüsünde olduğu için baskı altında olan doktor öğretim üyelerinin, başarılı bilimsel çalışmalar yapmasını beklemek gerçekçi değildir.

Doktor öğretim üyesi kadrosunda görev yapan akademik personelin sözleşmeli olması, rektörlerin sözleşmeyi her seferinde 1 yıl süreyle uzatarak psikolojik baskı yaratmasının, bağlılık ve itaat beklemesinin önünü açmaktadır.

Sonuçta doktor öğretim üyeleri; baskı, ağır ders yükü ve ancak kalan sürede akademik çalışmaların yapılması zorunluluğu ile karşı karşıyadır. Tüm bu zorlu süreç içinde bilim insanlarının niteliği yüksek çalışmalar yapması ve üniversitelerin bilimsel başarı göstermesi olanaksızdır.

Doçent Öğretim Üyelerinin Karşılaştığı Sorunlar

2547 sayılı YÖK Kanunu'nun 26. maddesinde "Profesörlüğe yükselme ve atama" koşulları belirtilmiştir. Buna göre; "Profesörlük kadrosunu alabilmek için adayların doçentlik ünvanını aldıktan sonra en az beş yıl süreyle, açık bulunan profesörlük kadrosu ile ilgili bilim alanında çalışmış olmaları ve doçentlik ünvanını aldıktan sonra, ilgili bilim alanında özgün yayınlar veya çalışmalar yapmış olmaları gerekir. Ancak üniversiteler, profesörlüğe yükseltilerek atama için aranan bu asgari koşulların yanında, Yükseköğretim Kurulunun onayını almak suretiyle, objektif ve denetlenebilir nitelikte ek koşullar belirleyebilirler".

Doçent ünvanını alan her akademisyen profesör olabilmek için yukarıda belirtilen temel şartları sağlamak zorundadır. Ancak bu asgari koşullar sağlansa da profesör kadrosunun alınabilmesinde yaşanan engel ve sorunlar çeşitlenerek artmaktadır.

En temel sorun koşullar sağlanmasına rağmen kadro ilanını verecek olan üniversite rektörlerinin siyasi, kişisel vb. nedenlerle bilimsel ve akademik gelişmenin önüne geçmesi, keyfi bir tutumla kadro açıp açmama yetkisini kullanmasıdır. Bir üniversitede doçent olarak çalışan ve YÖK Kanunu'na göre profesör olmanın asgari şartları ile üniversitelerin kendi belirlediği koşulları sağlayan tüm akademisyenler beşinci yılın sonunda bir ilana gerek duyulmaksızın profesör ünvanını alabilmelidir.

- Profesör kadrosuna yükselmenin önündeki diğer bir sorun da yükselme kriterlerinin sıklıkla değişmesidir. Üniversiteler profesörlüğe atanmak için kendi kriterlerini belirleyebilmektedir. Uygulamada pek çok üniversitenin profesörlüğe atanma kriterleri arasında "doçent olduktan sonra güncel doçent olabilme koşullarını yeniden sağlamak" ifadesi bulunmaktadır. YÖK tarafından doçent olma kriteri sıkça değiştiği için doçent kadrosunda bulunanlar zorluk yaşamaktadır çünkü bilimsel bir çalışma hazırlamak ve bu çalışmayı yayın haline getirebilmek uzun süreçler almaktadır. Bu nedenle söz konusu kriterin "kendi doçent olduğu zamandaki doçentlik kriterini yeniden sağlamak" şeklinde düzenlenmesi durumunda doçent olan her akademisyen gelecek 5 yıl için akademik planlama yapabilir. Ek olarak atama kriterleri değiştirilirken istenen yabancı dil puanlarının yapılan değişikliklerle yükseltilmesi bu sınava yeniden hazırlanmak ve gerekli puanları almak için fazladan çalışma gerektirmektedir. Halen Türkiye'de profesör olabilmek için gerekli kriterleri yayın ve dil açısından çok yüksek tutan bazı üniversitelerin mevcut rektörlerinin bile bu kriterleri sağlayamadığı görülmektedir.

Doçentliğini almış, beş yıl profesörlük için beklemiş ve üniversitenin şartlarını yerine getirmiş olan akademisyenlerin beş yılın sonunda doğrudan profesörlüğünü alabilmesi sağlanmalıdır. Ancak o durumda liyakat söz konusu olabilecektir.

EĞİTİM-İŞ BÜLTENİ

Eğitim İş Yayınları, Ankara
Ocak 2025

EĞİTİMİŞ ADINA SAHİBİ

Kadem ÖZBAY / Genel Başkan

YAYIN SORUMLUSU

Bülent METİN / Genel Örgütlenme Sekreteri

RAPOR

Dr. Burcu DOĞAN / Araştırma ve Raporlama Uzmanı

GRAFİK-TASARIM

Hakan ÇELİKARSLAN

İLETİŞİM

Ataç 2 Sokak 43/4 Kızılay-ANKARA
iletisim@egitimis.org.tr
0 312 434 12 06